

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова обласної державної адміністрації

Володимир ТРУШ

ПАМ'ЯТКА

працівникам обласної державної адміністрації стосовно обмежень щодо отримання подарунків

Метою пам'ятки є ознайомлення працівників облдержадміністрації з ключовими положеннями Закону України „Про запобігання корупції” (далі – Закон) в частині обмежень щодо отримання подарунків.

Для більшості людей прийняти подарунок – цілком звична та приємна справа. Однак, отримання подарунку особами, уповноваженими на виконання функцій держави та особами, які для цілей Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, може вплинути на прийняття ними певних рішень, що суперечать інтересам держави.

Як свідчить досвід європейських країн, першим кроком на шляху до вчинення корупційних дій є можливість публічного службовця отримувати подарунки.

З метою обмеження такої форми прикриття корупційних проявів, у пункті 5 статті 8 Конвенції ООН проти корупції наголошено на тому, що кожна держава-учасниця прагне, у належних випадках і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, в тому числі і про суттєві дарунки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів.

На практиці розрізнити подарунок та хабар між собою досить важко, тому питання отримання та передачі подарунків публічними службовцями, з метою запобігання виникненню корупційних проявів у їх діяльності, врегульовано на законодавчому рівні.

Саме тому в багатьох країнах існують обмеження щодо отримання подарунків для державних службовців та інших осіб, на заробітну плату яких витрачаються кошти державного бюджету. Велика Британія, Польща, Чехія, Словацька Республіка – ось лише деякі зі списку країн, які рекомендують державним службовцям не приймати подарунки, якщо це може поставити під питання прийняття ними неправомірних рішень та їх добросовісність.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

№ 808/01.02-08 від 24.12.2021

Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000067EF2E0080C68200

Підписувач Труш Володимир Любомирович

Дійсний з 23.03.2020 0:00:00 по 23.03.2022 0:00:00

Під подарунком розуміють річ, яку дарувальник власним бажанням безкоштовно віддає у володіння іншої особи з метою задовольнити її вподобання. Подарунок, згідно з словником української мови, означає: дію за значенням – подарунок; подаровану річ; дарунок; гостинець. Дарунком у цьому ж словнику визначається: річ, яку дарують; подарунок; гостинець. Отже, етимологічне значення слів „подарунок” та „дарунок” є тотожним.

Незважаючи на це, законодавець використовує поняття „дарунок” і „подарунок” як різні поняття і надає їм нетотожне визначення в різних нормативних актах.

Так, згідно зі статтями 717 та 718 Цивільного кодексу України, дарунком можуть бути рухомі речі, в тому числі гроші і цінні папери, а також нерухомі речі; майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути у нього в майбутньому, а відповідно до частини 1 статті 1 Закону, подарунком є: грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають (одержують) безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Отже, поняття „дарунку”, закріплене у Цивільному кодексі України, є вужчим, ніж поняття „подарунку”, яким оперує Закон, де до подарунків, крім рухомого та нерухомого майна (які традиційно можуть бути предметом дарунку), віднесено переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають (одержують) безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

В статті 23 Закону визначені чіткі правила та обмеження щодо отримання подарунків.

Подарунки поділяються на такі категорії:

заборонені;

дозволені з певним обмеженням;

дозволені.

Відповідно до частини першої статті 23 Закону категорично забороняється вимагати, просити, одержувати подарунки (незалежно від їх вартості) для себе або близьких осіб від юридичних та фізичних осіб.

Забороненим вважається подарунок особі, яка здійснює діяльність пов'язану з виконанням функцій держави, а також якщо дарувальник перебуває у підпорядкуванні особи, якій вона дарує подарунок.

Згідно з частиною другою статті 23 Закону дозволено отримувати подарунки, які відповідають загальноновизнаним уявленням про гостинність, якщо:

вартість таких подарунків не перевищує 1 (один) прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунку одноразово;

сукупна вартість таких подарунків від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 2 (двох) прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року в якому прийнято подарунки.

Зазначені подарунки дозволено отримувати лише за таких умов:

подарунки отримуються не у зв'язку зі здійсненням особою діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави;

особа, яка дарує, не перебуває в підпорядкуванні особи, якій вона дарує подарунок.

Виключення становлять випадки, коли подарунок дарується близькою особою.

Відповідно до частини першою статті 1 Закону **близькі особи** - члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині першій статті 3 Закону, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта.

Дозволено отримувати:

загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси;

будь-які подарунки від близьких осіб незалежно від їх вартості.

Важливо. Після отримання дозволеного подарунка особа зобов'язана не приймати рішень та не вчиняти дій на користь особи, від якої отримано такий подарунок.

Рішення, прийняте особою на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважається таким, що прийняте в умовах конфлікту інтересів. Такі рішення підлягають скасуванню (на такі рішення поширюються вимоги статті 67 Закону).

Порушення встановлених у статті 23 Закону обмежень щодо одержання подарунків тягне за собою адміністративну відповідальність згідно зі статтею 172⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Окремим видом подарунків є подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним підприємствам, установам чи організаціям. Такі подарунки є державною, комунальною власністю і передаються органу, підприємству, установі чи організації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1195 затверджено Порядок передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям.

Процедура передачі таких подарунків передбачає:

складення акта приймання-передачі подарунка від особи, яка прийняла подарунок, до матеріально-відповідальної особи органу, установи, організації;

оцінку вартості дарунка відповідною комісією в органі, установі, організації, членом якої в обов'язковому порядку має бути фахівець з оцінки майна;

відображення операцій, пов'язаних з передачею дарунка органу, установі, організації в бухгалтерському обліку.

Відповідальність за порушення вказаних заборон.

Реагування на такі випадки входить до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК). Після виявлення такого порушення НАЗК складає та направляє протокол до суду, де вирішується, чи мало місце правопорушення та чи необхідно притягати посадовця до адміністративної відповідальності (стаття 172⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Якщо особу визнано винною, на неї накладається штраф у розмірі від 100 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, а подарунок конфіскується.

Якщо особа вчиняє правопорушення повторно, то штраф становить від 200 до 400 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, подарунок також конфіскується, до того ж людина позбавляється права обіймати посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Керівник апарату адміністрації

Світлана БЕСПОПОВЦЕВА

Ольга Хвас